

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(8 травня 2025 року, м. Харків, Україна)

Електронний ресурс

Харків – 2025

УДК 327(100)(063)

М 83

Ресстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(№729 від 9 грудня 2024 року)

Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 23 квітня 2025 року)

Голова редакційної колегії:

Наталія Вінникова, доктор політичних наук, професорка

Редакційна колегія:

Віталій Солових, доктор наук з державного управління, професор

Ірина Пересипкіна, к.політ.наук, доцент

Ганна Федорова, старша викладачка

Адреса редакційної колегії:

61022, м. Харків, майдан Свободи 6,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»,
кафедра міжнародних відносин, к. 264,
тел. (057) 705-10-59,
e-mail: interrelations.conference@gmail.com

М83 Міжнародні відносини у глобальному та регіональному вимірі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (8 травня 2025 року, м. Харків, Україна) / За ред. Н. А. Вінникової [Електронний ресурс]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – Систем. вимоги: Процесор Pentium-класу; ОС Windows 7/10; Acrobat Reader 10. – (PDF 233 с.)

До матеріалів увійшли тези наукових доповідей науковців, практичних діячів, викладачів та здобувачів, що присвячені таким питанням, як: Європейський Союз у контексті динаміки міжнародних відносин; європейська безпека в умовах сучасних геополітичних загроз; перспективи та виклики інтеграційним процесам в Європі; економічні відносини України з Європейським Союзом; потенціал цифрової стратегії Європейського Союзу; культурна дипломатія та гуманітарне співробітництво між Україною та ЄС; участь України в науковому й освітньому просторі Європейського Союзу.

URI <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/21435>

УДК 327(100)(063)

© ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025

ЗМІСТ

Burek Vasylyna-Mykhailyna

Economic integration of Ukraine and the European Union:
analysis of sanctions policy and trade relations in the context of European integration..... 7

Faiier Olena

Professional liability insurance as an instrument to ensure the economic security of the state... 11

Mysak Jana

Strategic activities of the European Union to stabilize food security after 2022:
the importance of Ukrainian cereal exports as an instrument of economic diplomacy..... 13

Peresyphkina Iryna

The role of the EU in ensuring security in the face of modern geopolitical threats..... 17

Pisarevskyi Mykola, Miroshnychenko Tetiana

Cultural diplomacy as a foreign policy instrument of the modern European state..... 21

Statsenko Artur

Security guarantees in a changing world:
the Budapest memorandum and NATO's collective defense mechanism..... 25

Vinnykova Nataliya

The EU's course on strategic autonomy in the fragmented world..... 29

Zahnoiko Vadym

Communication of hromadas with internally displaced persons
as a component of decentralisation on Ukraine's path to the EU..... 33

Zaporozhchenko Ruslan

De-imperialization as a foreign policy strategy:
is the EU able to rethink its role in the world?..... 38

Zhornytska Anastasiia

The potential of civil society digitalization: the experience of the European Union..... 42

Алексеевко Людмила, Артеменко Людмила, Юркевич Оксана

Фінансово-гуманітарна безпека України в контексті Євроатлантичного виміру..... 45

Ахалаіа Діана

Космічна дипломатія Європейського Союзу
як інструмент м'якої сили в міжнародних відносинах..... 48

Бакуменко Анна

Еволюція публічної дипломатії у контексті сучасних міжнародних відносин..... 52

Баранець Василь, Осадца Іван

Можливі ризики та переваги використання ІІІ
в дипломатії та міжнародних відносинах..... 56

Величко Катерина

Виклики європейської безпеки в контексті війни в Україні..... 60

Виговська Ольга

Європейська інтеграція вищої освіти України: виклики і перспективи..... 63

<i>Волинець Яна</i>	
Роль ОБСЄ у формування системи європейської безпеки в умовах трансформації міжнародного порядку.....	66
<i>Жайворонок Марина</i>	
Мобільність здобувачів вищої освіти як важливий чинник інтеграції України до європейського науково-освітнього простору.....	70
<i>Здоровко Світлана</i>	
Боротьба з дезінформацією як новий пріоритет для міжнародних організацій.....	74
<i>Іванченко Маргарита</i>	
Роль української діаспори в ЄС у просуванні культурної дипломатії.....	77
<i>Іоффе Ілля</i>	
Застосування теорії ігор у міжнародних політичних дослідженнях: методологічні аспекти та практичні застосування.....	81
<i>Кобець Юлія, Міщук Андрій, Міщук Мар'яна</i>	
Виклики європейській безпековій політиці: від гарантій безпеки США до потреби у стратегічній автономії.....	85
<i>Коломиц Назарій</i>	
Співпраця України з ЄС у боротьбі з кіберзлочинністю.....	89
<i>Коновальська Катерина, Солових Євгенія</i>	
Культурна дипломатія як інструмент залучення фінансової допомоги для ЗСУ на прикладі благодійного ярмарку в Порту, Португалія.....	93
<i>Копиленко Діана</i>	
Потенціал цифрової стратегії ЄС.....	98
<i>Котляров Максим</i>	
Інформаційна та кібербезпека в контексті діяльності НАТО: виклики гібридної війни та перспективи колективної оборони.....	101
<i>Кочанов Володимир</i>	
Вплив міжнародних санкцій на інформаційну політику: на прикладі російсько-української війни.....	104
<i>Крупський Владислав</i>	
Як Росія стає сировинним придатком Китаю.....	107
<i>Кублик Василь</i>	
Роль України в безпеці Європи.....	110
<i>Кузь Олег</i>	
Міжмор'я як метафора: від концепту до геополітичного проєкту.....	113
<i>Куц Юрій</i>	
Мовна безпека в умовах сучасних геополітичних загроз в Україні.....	115
<i>Лаврентій Дмитро</i>	
Особливості німецької національної моделі охорони здоров'я: структура, виклики та перспективи.....	122

<i>Лепехова Анна, Субота Вікторія</i> Загальний аналіз економічного співробітництва України та Європейського Союзу: вплив геополітичних змін на економічні відносини...	126
<i>Лещинська Олена</i> Інтеграція західних Балкан до Європейського Союзу: виклики, перспективи та геополітичні чинники.....	129
<i>Липов Володимир, Носова Ольга</i> Розвиток цифрових технологій як чинник поглиблення суперечностей глобалізація / регіоналізація світового господарства.....	133
<i>Лучак Микола</i> Наукова та освітня інтеграція України в ЄС: виклики та перспективи.....	138
<i>Майстро Максим</i> Фактор Калінінградської області РФ у безпековій архітектурі Балтійського регіону.....	141
<i>Марченко Іван</i> Ідеологія трампізму як новий базис зовнішньополітичного курсу США.....	145
<i>Марчук Наталія</i> Комунікаційна політика ЄС в умовах російсько-української війни.....	147
<i>Махотін Тимур</i> Дезінформація як інструмент гібридної війни: політичні технології.....	150
<i>Мельничук Володимир</i> Розвиток тайванської проблеми та можливості ЄС у вирішенні конфлікту.....	153
<i>Мнекіна Марія, Шевель Елвіра</i> Європейський цифровий розвиток в інформаційному просторі Xinhua: особливості висвітлення на тлі американсько-китайських технологічних протиріч.....	157
<i>Мурадова Владислава</i> Європейська підтримка розвитку освіти та науки в Україні як важливий чинник модернізації освітньої системи.....	161
<i>Науменко Катерина</i> Роль місцевого самоврядування в процесах європейської інтеграції України: досвід та подальші перспективи.....	165
<i>Острецька Анастасія</i> Культурна дипломатія України як фактор формування стратегічного партнерства з країнами ЄС в умовах російсько-української війни.....	169
<i>Пєфтиц Віра</i> Між молотом та ковадлом: Балкани на перехресті інтересів Європейського Союзу й Туреччини.....	173
<i>Погрібна Вікторія</i> Гібридний тероризм: виклики та наслідки для Європи і світу.....	177
<i>Пруненко Дмитро, Солових Артем</i> Логістика залізничного сполучення ЄС: досвід для України.....	181
<i>Резуненко Вероніка</i> Цифровий компас – 2030 як європейська стратегія цифрової трансформації.....	185

<i>Романюк Олександр</i> Проблема європейської безпеки в контексті нової геополітичної ситуації: інституційний аспект.....	189
<i>Сободєєва Анастасія</i> Сучасні інструменти у міжнародних відносинах: чи може штучний інтелект замінити людину-аналітика?.....	193
<i>Солових Віталій</i> Трансформація зовнішньої політики ЄС у контексті сучасної динаміки міжнародних відносин.....	196
<i>Солових Євгенія</i> Човникова дипломатія як інструмент мирного врегулювання: роль ЄС у спробах припинення війни між Росією та Україною.....	203
<i>Требін Михайло</i> Європейська безпека в умовах турбулентного світу.....	208
<i>Федорова Ганна</i> Культурна дипломатія України: шлях до європейського простору.....	212
<i>Хижняк Лариса</i> Аналітика в гуманітарному співробітництві між Україною та ЄС.....	214
<i>Чернишова Лариса</i> Роль транскордонної інфраструктури в економічній співпраці України та ЄС.....	218
<i>Чміль Олеся</i> Роль Хорватії у зміцненні європейської безпеки в умовах геополітичних викликів.....	221
<i>Шевель Елвіра</i> Європейський Союз у контексті динаміки міжнародних відносин.....	225
<i>Шкурко Арсеній</i> Французька модель забезпечення європейської безпеки: стратегія, механізми та виклики.....	228

ЯК РОСІЯ СТАЄ СИРОВИННИМ ПРИДАТКОМ КИТАЮ

Крупський Владислав Віталійович

здобувач бакалаврського рівня вищої освіти 4-го курсу,

група 6.01.291.010.21.1

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

vladkrupskiy13@gmail.com

Після розпаду СРСР Росія перейшла до ринкової економіки, зіткнувшись із соціально-економічними кризами 90-х років. Незважаючи на труднощі, країна змогла залучити іноземний капітал та зміцнити торговельні зв'язки з Європейським Союзом, який став основним споживачем російських енергоресурсів. У відповідь на постачання нафти та газу Москва отримувала інвестиції та технології для модернізації своєї промисловості.

Однак, нова економічна динаміка розпочалася на початку 2000-х, і вектор розвитку для зовнішніх торгових відносин Росії різко змінився. Швидко розвинувши свою економіку, зміцнивши промисловий потенціал та активно запровадивши інновації, Китай став не лише потужною економічною одиницею та глобальним геополітичним актором, але й важливим партнером для Росії. Спочатку економічне співробітництво обмежувалось імпортом китайських споживчих товарів, таких як текстиль, одяг, взуття, електроніка та побутова техніка. Але з часом ситуація почала змінюватися. Із посиленням обсягів двосторонньої торгівлі китайсько-російські зв'язки ставали все більш нерівноправними, асиметричними. Пекін почав активно інвестувати у високотехнологічні галузі Росії, зокрема інформаційні технології, біотехнології та енергетику. Це суттєво підвищило взаємну привабливість країн і створило нові можливості для економічної співпраці, особливо у сферах науково-дослідницької діяльності та обміну технологіями [6].

Попри історичні розбіжності, економічний прагматизм зблизив Росію і Китай, перетворивши Пекін на важливого партнера для Москви. Співпраця в енергетичному секторі стала особливо інтенсивною, зокрема завдяки реалізації інфраструктурних проектів, таких як нафто- та газопроводи. Так, у 2010 році в рамках проекту «Східний Сибір – Тихий океан» (ССТО) в Амурській області було запущено в експлуатацію нафтопровід Росія – Китай. Про це заявив тоді ще прем'єр-міністр Росії Володимир Путін, додаючи: «для Китаю – це стабілізація в постачаннях, в енергобалансі, для Росії – це вихід на нові, перспективні ринки Азіатсько-Тихоокеанського регіону» [Цит. за: 1]. Уже в 2014 році, про що пише

«BBC News Україна», «РФ та Китай почали будівництво нового газопроводу «Сила Сибіру» з церемонії у Якутську. Китайська національна нафтогазова корпорація (CNPC) погодилася придбати у «Газпрома» газу на 400 млрд доларів. Росія постачатиме в КНР 38 млрд кубометрів газу щороку протягом 30 років» [2].

Що цікаво, співпраця між країнами не обмежувалася лише енергетичним сектором. Росія експортувала ліс, добрива, рибу, метали, розвивалися спільні фінансові ініціативи, такі як валютні свопи та інвестиційні фонди. Тобто Китай поступово ставав одним із ключових партнерів РФ у сферах енергетики, сировини, економіки та фінансів. Це підтверджують цифри, зокрема той таки «BBC News Україна» пише, що станом на 2013 рік «Китай є найбільшою країною-партнером Росії, а двосторонній товарообіг сягнув 90 млрд доларів» [2].

Дивлячись на тодішню геополітичну ситуацію, на початку 2014 року відносини між Росією та Заходом різко погіршилися через анексію Криму та конфлікт на Донбасі. Напруга у трикутнику США-ЄС-Росія сягнула піку, перетворивши співпрацю на конфронтацію. У відповідь, Захід запровадив санкції, які обмежили доступ Росії до фінансових ринків, технологій та ключових секторів економіки. Попри це, Росія не змогла повністю переорієнтуватися на Схід і залишалася залежною від колективного Заходу. У той же час Китай зміцнив свій статус як один із ключових партнерів, посилюючи залежність РФ від своїх промислових товарів. Хоча Москва формально не приєдналася до ініціативи «Один пояс - один шлях», у 2017 році країни обговорили низку спільних проектів, зокрема в сферах інфраструктури, машинобудування, хімічної та гірничодобувної промисловості [5].

Ситуація кардинально змінилася після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, після чого розпочалася нова сторінка відносин РФ і з Заходом, і з Китаєм. Санкції стали безпрецедентними за своїм масштабом, охоплюючи ключові сектори російської економіки. Загалом відбулося глибоке розмежування країни від західних ринків, що, у свою чергу, змусило Москву активно шукати новий зовнішньополітичний вектор, нових альтернативних партнерів, серед яких Китай виділявся найбільше.

Для російської економіки глибока співпраця з Китаєм є життєво необхідною. Як зазначає експерт Deutsche Welle Олег Хохлов, «у 2023 році товарообіг Росії та Китаю встановив історичний рекорд. Згідно з даними китайської митниці, він перевищив 240 млрд доларів. Порівняно з 2022 роком, який теж був рекордним, зростання перевищило 26 відсотків». Аналізуючи ринок, аналітик додає: «Те, що буквально кожен третій імпортований товар надходить до Росії з КНР, робить союз двох країн, який вони називають «дружбою без кордонів», не дуже рівним» [3]. Тобто, більшість

високотехнологічних товарів, які раніше надходили з Європи та США, зараз постачаються з Китаю. А це стосується широкого спектру продукції – від електроніки та верстатів до автомобілів та комплектуючих для різних галузей промисловості.

У свою чергу, що експортує Росія? За даними статті редакції «Главком», «у 2022 році Росія найбільше експортувала до Китаю мінеральне паливо, сиру нафту й нафтопродукти – на 85,4\$ млрд. (74,8% від загального експорту), руду, шлаки, золу – на 3,6\$ млрд. (3,2%), деревину й вироби з неї – на 3,6\$ млрд. (3,2%)» [4]. За оцінкою агентства Bloomberg, «Китай радий купувати нафту і газ, допоки його влаштовують ціни. Наприклад, за тисячу кубометрів російського газу Китай 2022 року платив менше 300 доларів, тоді як Європа і Туреччина – майже тисячу» [Цит. за: 3]. Аналізуючи думки експертів, можна прийти до висновку, що «Росія хотіла б наростити обсяги постачання нафти і газу до Китаю, але КНР не поспішає будувати новий газопровід «Сила Сибіру – 2», щоб не залежати від трубопроводних постачань» [3].

Але російська залежність не обмежується лише в торгівлі, а й у фінансовому секторі. Відбувається так звана «юанізація» економіки, так як, за даними того ж Deutsche Welle, «Росія – єдина країна у світі, яка використовує юань як основну резервну валюту» [Цит. за: 3]. Ці дані підтверджуються та детальніше описуються редакцією «Главком»: «Частка юаню в оплаті російського експорту до Китаю за 2022 рік зросла у 32 рази (з 0,5% до 16%), в оплаті імпорту з Китаю до РФ – майже у 6 разів (з 4% до 23%)» [4].

Майбутнє китайсько-російських відносин впливатиме на світовий порядок, проте Пекін діє обережно. Хоча економічна співпраця пом'якшує санкційний тиск, Китай уникає відкритої підтримки, не постачає озброєння і остерігається санкцій з боку Заходу. Китайські компанії зайняли свою нішу на російському ринку, але жоден новий стратегічний проект після вторгнення досі не був оголошений.

Таким чином, «в економічній площині Китай розглядає Росію в якості постачальника дешевої сировини та ринку збуту своєї середньо-технологічної продукції» [4]. Але в геополітичному плані підтримка має свої межі, так як Китай не готовий ризикувати власними економічними інтересами заради РФ. Це свідчить про те, що майбутнє відносин між Москвою та Пекіном визначатиметься не лише економічними вигодами, але є геополітичними стратегічними розрахунками, в яких Росія не завжди є пріоритетним партнером для Китаю.

Список використаних джерел:

1. В рамках проекту «Східний Сибір – Тихий океан» запущений в експлуатацію нафтопровід РФ-Китай. *РБК-Україна*. 29.08.2010. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/v-ramkah-proekta-vostochnaya-sibir---tihiy-ocean-zapushchen-29082010105700>
2. Росія та Китай запускають газопровід «Сила Сибіру». *BBC News Україна*. 01.09.2014. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/business/2014/09/140901_russia_china_launch_gas_pipeline_vs
3. Хохлов О. Як Росія стає сировинним придатком Китаю. *Deutsche Welle*. 22.01.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/ak-rosia-stae-sirovinnim-pridatkom-kitau/a-68050279>
4. Як Росія стає сировинним придатком Китаю. *Главком*. 25.03.2023. URL: <https://glavcom.ua/columns/ksfopenukraine/jak-rosija-staje-sirovinnim-pridatkom-kitaju-916645.html>
5. Jayaprakash R. S. A Decadal Review of Russia-China Economic Relations. *ORF Occasional Paper*. No. 462. February 2025. Observer Research Foundation. URL: <https://www.orfonline.org/research/a-decadal-review-of-russia-china-economic-relations>
6. Kluge J. Russia-China Economic Relations: Moscow's Road to Economic Dependence. *SWP Research Paper*. May 2024, Berlin. URL: <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2024RP06/>

Науковий керівник: **Кузь Олег Миколайович**, завідувач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, доктор філософських наук, професор

РОЛЬ УКРАЇНИ В БЕЗПЕЦІ ЄВРОПИ

Кублик Василь Ігорович

студент 1-го курсу групи УВ-51

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
vasyl.kublyk@student.karazin.ua

Європейська безпека є комплексною системою, що базується на співпраці між країнами, міжнародними організаціями та регіональними ініціативами. Війна Росії проти України стала ключовим фактором трансформації цієї системи, що змусило європейські країни переглянути свої стратегії оборони та безпеки [2]. Україна відіграє критично важливу роль у європейській безпеці,

Електронне наукове видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
(8 травня 2025 року, м. Харків, Україна)

Українською та англійською мовами
Текст подається в авторській редакції

Відповідальний за випуск: *Наталія Вінникова, Ганна Федорова*
Оригінал-макет: *Ганна Федорова*

Формат 60x84/16. Гарнітура Таймс.
Обл.-вид. арк. 30,08. Умовн. друк. арк. 24,16. Замовлення № 160//25

Системні вимоги:
Процесор Pentium-класу; ОС Windows 7/10; дисковод CD-ROM AcrobatReader 10.
Об'єм даних 7,8 Мб.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, 61022, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009 р.